

SEDEM

DÔVODOV

OCHRANY NEHNUTEĽNÝCH
PAMIATOK

01

EKONOMICKÉ DÔVODY

Pamiatky nepredstavujú pre štát len finančnú záťaž, ale môžu byť príležitosťou pre rozvoj ekonomiky a cestovného ruchu. V mnohých krajinách tvorí cestovný ruch zásadný ekonomický príjem. Historické mestá, tradície a umenie priťahujú turistov. Tí platia vstupné, vytvárajú však aj dopyt po kvalitných službách čo generuje ďalšie podnikateľské príležitosti a pomáha vytvoriť pracovné miesta. Pamiatkové územia s estetickými hodnotami sú vyhľadávanou turistickou lokalitou, naopak zanedbané prostredie a objekty v dezolátnom stave nikoho nelákajú. Inovatívnym projektom na Slovensku je zapojenie nezamestnaných do obnovy pamiatok. Investície do revitalizácie a údržby pamiatok priťahujú pozornosť a pomáhajú získať prostriedky, ktoré môžu byť využité aj na iné projekty.

02

VEDECKO - VÝSKUMNÉ DÔVODY

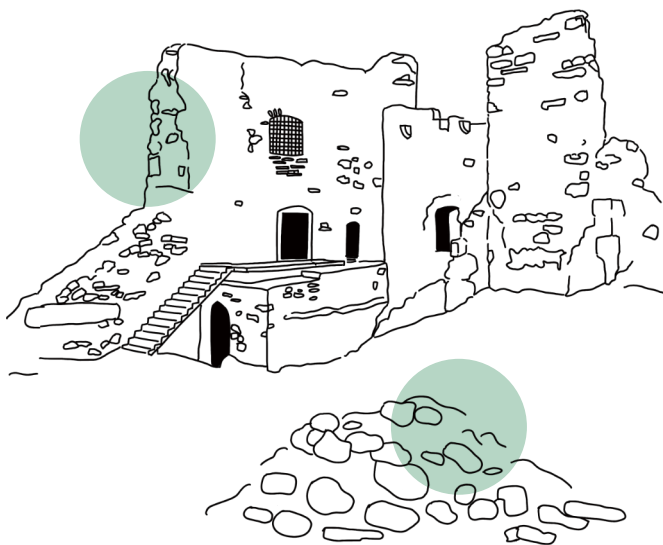
Výskum kultúrneho dedičstva nekončí pri obnove pamiatok. Zahŕňa aj využitie technologického rozvoja pri rozširovaní nášho poznania o vlastnej histórii. Vedecký výskum umožňuje objavovať a lepšie pochopiť široké spektrum javov našej minulosti. Archeologické nálezy, reštaurátorské či stavebné sondy, analýzy historických dokumentov a iné výskumy prispievajú k rozvoju poznania o živote našich predkov, ich spoločnosti a kultúre. Vďaka vedeckému poznaniu vieme lepšie porozumieť hodnotám, ktoré formovali našu spoločnosť. Moderné technológie otvárajú nové možnosti pre výskum a analýzy, ktoré poskytujú presnejšie a podrobnejšie informácie o historických prameňoch i pamiatkach.

03

EKOLOGICKÉ DÔVODY

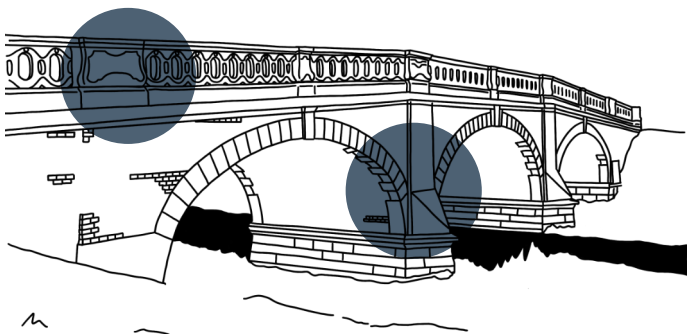
V minulosti sa stavalo predovšetkým z materiálu ľahko dostupného z miestnych zdrojov.

Nezvyšovali sa tak náklady na prepravu, prípadne sa používal materiál zo zaniknutých stavieb. Drevo, vápno, kameň či hlina sú prírodnými materiálmi, ktoré tvoria väčšinu našich historických stavieb. Ochrana kultúrneho dedičstva zdôrazňuje význam recyklácie a obnovy. Súčasné trendy sú zamerané na udržateľnosť, energetickú efektívnosť a minimalizáciu negatívnych vplyvov na životné prostredie. Týmto spôsobom sa znižuje množstvo stavebného odpadu a podporuje sa udržateľný prístup k využívaniu existujúcich zdrojov. Preto je najvhodnejšie pamiatky udržiavať a obnovovať materiálmi a prostriedkami, ktorými vznikli, alebo ktorými boli udržiavané väčšinu času svojej existencie.

04

TECHNOLOGICKÉ DÔVODY

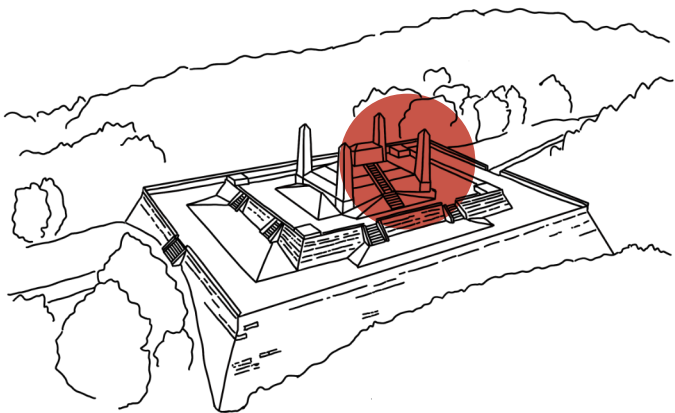

Kultúrne dedičstvo nám svojou materiálnou povahou poskytuje veľa dokladov o technologických postupoch a vedomostiach používaných našimi predkami. V historických objektoch je zakódované poznanie našich predkov o budovaní stavieb, starostlivosti o ne a ich adekvátnom využití. Detailné poznanie správania sa historických materiálov a konštrukcií je dnes už možné aj vďaka novým a pokročilým technologickým riešeniam, ktoré umožňujú efektívnejšiu konzerváciu pamiatky či skvalitnenie procesu poznávania kultúrneho dedičstva. Tieto informácie sú cenné pri plánovaní obnovy, umožňujú lepšie pochopenie stavu pamiatky a minimalizujú riziká jej narušenia.

05

KULTÚRNO - SPOLOČENSKÉ DÔVODY

Ochrana kultúrneho dedičstva nám pomáha porozumieť a uchovať to, čo tvorilo našu minulosť a formuje našu súčasnosť. Historické mestá, tradície a umenie sú zrkadlom toho, kým sme boli a kým sme dnes. Kultúrne dedičstvo nám pomáha pochopiť naše korene, hodnoty a spôsob, akým sme sa vyvíjali ako spoločnosť. Každý historický prameň, stavba alebo umelecké dielo rozpráva svoj vlastný príbeh o ľuďoch, ktorí ho vytvorili, odhaľuje ich hodnoty, názory a estetické cítenie. Kultúrne dedičstvo zároveň dáva odkaz pre súčasné a budúce generácie. Tým, že tieto odkazy zachováваме a chránime, udržiavame spojenie s našou históriou a predchádzajúcimi generáciami.

06

URBANISTICKÉ DÔVODY

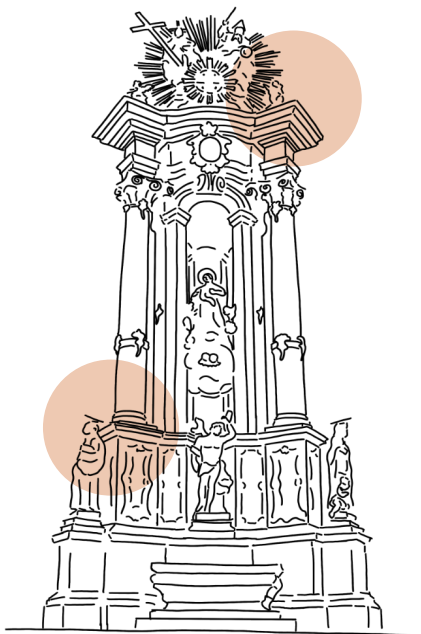

Podoba miest a krajiny je dokladom nášho historického vývoja a spôsobu života. Viaceré výskumy potvrdili, že kultivované prostredie výrazným spôsobom ovplyvňuje kvalitu života. Predovšetkým pamiatkové územia patria na Slovensku k najvýznamnejším a najzachovalejším lokalitám krajiny. Historická architektúra, verejný priestor a genius loci sídla prispieva k jedinečnosti každého miesta. Nielen historická zástavba, ale aj kultúrna krajina tvorí súčasť nášho kultúrneho dedičstva. Vzhľadom na súčasné environmentálne výzvy môže kultúrne dedičstvo slúžiť ako príklad udržateľných prístupov k urbanistickému plánovaniu.

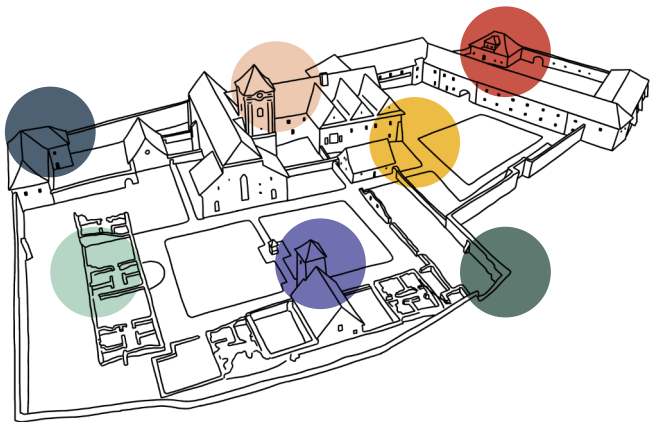
07

UMELECKÉ DÔVODY

Kultúrne dedičstvo prispieva k formovaniu estetických a umeleckých hodnôt našej spoločnosti. Historické stavby, umelecké diela a ďalšie pamiatky boli tvorené s dôrazom na detaily a estetické kvality. Ich zachovanie a ochrana znamená udržiavanie krásy, ktorá nám pomáha vnímať svet a samých seba v nových a inšpiratívnych súvislostiach. Okrem toho sú nositeľmi jedinečného umeleckého výrazu, odrážajú tvorbu našich predkov a ich rôznorodé umenie a štýly. Ochrana týchto hodnôt je základom pre porozumenie toho, ako sme sa vyvíjali ako spoločnosť v rôznych obdobiach. Staršie umelecké diela a detaily môžu zároveň poskytovať inšpiráciu aj pre súčasných tvorcov.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky implementoval v rokoch 2020 – 2024 (apríl) preddefinovaný projekt financovaný z EEA Grants a štátneho rozpočtu s názvom Červený kláštor – znovuzrodený. Cieľom projektu sa stalo „znovuzrodenie“ vybraných pôvodných dôležitých funkcií kartuziánskeho kláštora v obci Červený Kláštor. Okrem výroby výroba piva a medoviny (kláštorný pivovar a fermentáreň medoviny), produktov z liečivých rastlín (Cypriánová lekáreň/manufaktúra, k nim patrí i rozvoj výchovno-vzdelávacích aktivít pre deti i doškolovacích aktivít určených profesionálnym pamiatkarom pracujúcim v Pamiatkovom úrade SR (Kláštorná škola). V rámci projektu sa vytvoril priestor pre hlbšiu a dlhšiu introspekciu a meditáciu bez významnejších zásahov civilizácie (Digital detox camp/Zaži mníšsky život). Súčasťou projektu sa stalo aj vybudovanie modernej a návštevnicky atraktívnej múzejnej expozície.

Projekt sa realizoval v spolupráci s nóorskymi partnermi – uznávanými organizáciami pôsobiacimi v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva v Nórskom kráľovstve: Norsk Kulturvarv a Fortidsminneforeningen – National Trust of Norway. Jej výsledkom je aj táto brožúrka. Jej účelom je doplniť aktivity v rámci školení určených slovenským profesionálom v pamiatkovej oblasti: „Ako efektívne komunikovať, rokovať a riešiť konflikty v komunikácii medzi krajskými pamiatkovými úradmi a majiteľmi pamiatok.“ Zapadá do rámca spoločných aktivít Pamiatkového úradu SR a nórskeho partnerov projektu v oblasti advokácie kultúrneho dedičstva, ktoré vyústili do spoločného úsilia predstaviť občanom Slovenska a tiež Nórskeho kráľovstva dôležitosť uchovania pamiatok pre budúce generácie.

Tento leták bol vytvorený v rámci projektu Červený Kláštor – znovuzrodený, ktorý implementuje Pamiatkový úrad SR ako preddefinovaný projekt Grantov EHP v rámci programu „Podnikanie v oblasti kultúry, kultúrne dedičstvo a kultúrna spolupráca“.

Text: Mgr. Petra Pleváková, Mgr. Branislav Rezník
Grafická úprava, ilustrácie: Mgr. Daša Jánošová

